

PLANURI PENTRU ATRAGEREA DE TURIȘTI STRĂINI ÎN STAȚIUNILE DIN ROMÂNIA ȘI PROBLEMELE DIN SISTEMUL MEDICAL ROMÂNESC (1966-1977)

*Locotenent-colonel (r.) dr. Petre OPRIS**

Pentru autoritățile comuniste de la București, turismul nu s-a aflat niciodată printre investițiile prioritare. Petrecerea timpului liber în diferite locuri pitorești din țară și mai ales călătoriile turistice în străinătate erau activități tratate cu circumspecție deoarece planificarea economiei și a societății, în general, cu ajutorul modelului preluat de la sovietici de către politicienii comuniști români presupunea, în primul rând, alocarea masivă de resurse materiale, financiare și umane pentru a dezvolta industriile care prelucrau materii prime minerale, iar produsele rezultate trebuiau să fie utilizate în unitățile de fabricare a utilajelor și a mașinilor grele.

Eșecul economic fundamental al sistemului comunist de conducere a fost provocat de dogmatismul și diletantismul liderilor politici care s-au perindat atât la conducerea țării, cât și în cadrul ministerelor și instituțiilor create după un model sovietic și care s-au menținut până la prăbușirea din decembrie 1989. Oricât de mult ar fi vorbit despre dezvoltarea echilibrată a elementelor componente ale economiei românești, Nicolae Ceaușescu nu era capabil să priceapă că utopia pe care o prezenta concetățenilor săi ca pe un vis – care trebuia urmat până în pânzele albe – nu putea să fie reformată și provoca pierderi economice din ce în ce mai mari în întreaga țară.

Dorința românilor de a scăpa din lagărul comunist – termen utilizat frecvent de propagandiștii Partidului Comunist Român și care amintea de lagărele de exterminare înființate de naziști în perioada interbelică și în cursul celui de-aldoilea război mondial – putea fi observată în glumele pe care românii le atribuiau celebrului personaj fictiv Bulă. Într-una dintre acestea, se povestea despre un ziarist care a ajuns la un spital de nebuni în care era internat eroul nostru. Curios, jurnalistul a întrebat ce caută Bulă acolo și a primit un răspuns simplu: Am încercat să fug în străinătate. Bine-bine, a spus ziaristul, dar pentru așa ceva trebuia să fii în închisoare, nu la balamuc. Candid, Bulă i-a oferit și explicația pentru locul în care se afla în acel moment: Ai dreptate, însă eu am încercat să ajung în Uniunea Sovietică. În memoriam Mircea Crișan, un mare actor – la propriu și la

* Cercetător onorific dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”; Locotenent-colonel (în rezervă); petreopris@yahoo.com.

figurat – al teatrului românesc de revistă, care spunea pe scenă glume cu dublu înțeles, cu un talent extraordinar!

În anii '50, investițiile în turismul românesc au fost punctuale (la compania TAROM și la Oficiul Național de Turism, de exemplu) și s-au derulat mai curând ca urmare a unor contacte stabilite cu firmele străine care căutau oportunități pentru a-și vinde propriile produse în România. În discuțiile care au avut loc cu diferite ocazii, autoritățile comuniste de la București au încercat să obțină sprijin din străinătate și pentru dezvoltarea unor uzine din țară. Un proiect de acest gen vizat realizarea, la sfârșitul anilor '50, a autocamioanelor SR-131 și SR-132 cu sprijinul inginerilor francezi de la compania „Chausson”. Cronologic, există o legătură între acel proiect și importarea în anul 1957 a 10 autocare „Chausson APH 522 Luxe” pentru Oficiul Național de Turism „Carpați”¹ – acestea fiind utilizate în paralel cu autocarele „Ikarus 55” și „Škoda 706 RTO LUX” (fabricate în Ungaria, respectiv în Cehoslovacia).

Creșterea în mod treptat, în anii '60, a numărului de turiști străini care ajungeau în România a forțat autoritățile comuniste de la București să analizeze cu mai multă atenție situația unităților hoteliere din țară și a mijloacelor de transport utilizate de Oficiul Național de Turism „Carpați”. Un exemplu pozitiv pentru politicienii români putea fi observat chiar într-o țară vecină: Iugoslavia. La reuniunea din 4 februarie 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Nicolae Ceaușescu a afirmat că iugoslavii „au realizat venituri din turism de 600 milioane de dolari. Până acum realizau din turism cam 300 milioane de dolari și propun să ajungă la 5-600 milioane dolari din turism. Uite, acesta este turism!”².

Încercând să domolească invidia și incoerența liderului suprem al P.C.R., János Fazekas a comentat imediat, la aceeași reuniune: „Creșterea anuală este de 35-40 la sută la noi, ceea ce înseamnă 60 milioane dolari”³. Concluzia privind situația în care se afla domeniul turismului în România, în februarie 1969, a fost spusă de Emil Bodnăraș („Tot e bine față de ce a fost”⁴), însă din dialogul respectiv nu se poate afla suma veniturilor totale obținute de autoritățile comuniste de la turiștii străini care au vizitat România în anul 1968.

Trei luni mai târziu, Nicolae Ceaușescu a propus, în afara ordinei de zi, și toți membrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. au

¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare: A.N.I.C.), *fond Președinția Consiliului de Miniștri – Consiliul de Miniștri 1956-1966*, dosar nr. 202/1957, ff. 13-16.

² Idem, *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar nr. 14/1969, f. 66.

³ *Ibidem*, f. 67.

⁴ *Ibidem*.

aprobat, „inițierea de tratative pentru obținerea unor credite bancare cu termen de rambursare pe o perioadă mai îndelungată (subl.n.)”⁵. Liderul suprem al P.C.R. a menționat, la ședința din 13 mai 1939, suma de 250-300 de milioane de dolari – pe care dorea să o obțină din străinătate.⁶ Aceasta era aproape egală cu cele 300 de milioane de dolari obținute în anul 1968 de iugoslavi din activitățile de turism internațional, pe care le-au dezvoltat în anii '60.

Pentru a ne face o imagine despre sumele care se obțineau în acea perioadă se poate folosi un exemplu din luna august 1967. Atunci, Oficiul Național de Turism a anunțat, prin biroul său de la Paris (aflat pe strada Daunou din arondismentul 8), prețurile pe care autoritățile românele-au stabilit pentru turiștii occidentali care doreau să petreacă două sau trei săptămâni pe litoralul românesc al Mării Negre, într-un regim de pensiune completă și transport asigurat de la Paris până la hotelurile din Mamaia și Eforie Nord și retur, astfel:

- pentru stațiunea Mamaia: 885 de franci francezi/persoană (pentru perioadele 28 august – 16 septembrie 1967 și 27 august – 17 septembrie 1967), respectiv 765 de franci francezi/persoană (pentru perioada 9-30 septembrie 1967);

- pentru stațiunea Eforie Nord: 1100 de franci francezi/persoană (pentru perioada 11 septembrie – 2 octombrie 1967), respectiv 990 de franci francezi/persoană (pentru perioadele 9 septembrie – 23 septembrie 1967 și 16 septembrie – 30 septembrie 1967).

Valoarea în lei a sumelor respective poate fi calculată cu ajutorul parității metalice a celor două monede, stabilită de autoritățile române la 1 ianuarie 1960 (1,2153 lei pentru un franc francez), la care adăugăm prima de 200%, introdusă în 1964 pentru turiștii străini care preschimbau în lei valute liber convertibile (în total: 3,6459 lei pentru un franc).⁷

Pornind de la aceste elemente de calcul, ne putem face o imagine generală despre valoarea prețurilor stabilite de Oficiul Național de Turism pentru cetățenii străini care doreau să viziteze litoralul românesc al Mării Negre în vara și toamna anului 1967: 3226,62 lei (885 franci) și 2789,11 lei (765 franci) pentru un sejur în stațiunea Mamaia, respectiv 4010,49 lei (1100 franci) și 3609,44 lei (990 franci) pentru un concediu petrecut la Eforie Nord. Reamintim că în acele prețuri era inclus transportul turiștilor – de la Paris până la hotelurile din Mamaia și Eforie Nord și retur.

⁵ *Ibidem*, dosar nr. 69/1969, f. 4.

⁶ *Ibidem*, f. 46.

⁷ Costin C. Kirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, Vol. al III-lea, Colecția „Biblioteca Băncii Naționale”, Editura Enciclopedică, București, 1997, pp. 321; 368.

Pentru o comparație sumară privind nivelul de trai din România, de la acea vreme, precizăm și cuantumul pensiei oferite în 1968 de membrii Secretariatului C.C. al P.C.R. generalului Alexandru Drăghici: 4000 lei, lunar. Fostul ministru al Securității Statului și al Afacerilor Interne nu a fost de acord cu acea propunere și, în cele din urmă, Nicolae Ceaușescu a aprobat ca Alexandru Drăghici să primească o pensie lunară de 7000 lei, concomitent cu degradarea și trecerea sa în rezervă cu gradul de soldat.⁸

Revenind la subiectul nostru, se poate aminti că, la mijlocul anilor '60, posibilitățile de cazare a turiștilor în România erau reduse. De aceea, Nicolae Ceaușescu a fost de acord în anul 1966 să se discute cu mai mulți investitori străini, interesați de proiectele turistice imaginat la București. Drept urmare, o delegație condusă de Vasile Răuță a abordat acel subiect în cursul unei vizite oficiale pe care a efectuat-o în Israel (19-29 martie 1967). Adjunctul ministrului Comerțului Exterior a primit cu acel prilej următorul răspuns: „Delegația israeliană a arătat că pentru moment nu este pregătită să participe la o cooperare prin construirea de hoteluri cu plata din veniturile în valută realizate din exploatarea lor. Și-au arătat interesul însă pentru o cooperare în domeniul turismului prin promovarea schimburilor turistice între cele două țări, precum și pentru dirijarea grupurilor de turiști care vizitează Israelul, către România. Pentru a sprijini asemenea acțiuni, partea israeliană a propus ca autoritățile competente din România să analizeze posibilitatea încheierii unui *acord privind stabilirea de curse aeriene directe* între cele două țări. În acest scop, un reprezentant al Companiei Aeriene israeliene ar fi dispus să vină la București în cursul lunii aprilie a.c. (subliniere în documentul original – *nota P. Opriș*)”⁹.

După întoarcerea în țară, Vasile Răuță a propus la 3 aprilie 1967 și politicienii de la București au aprobat în ziua următoare, ca reprezentanții Oficiului Național de Turism, împreună cu cei ai Ministerului Transporturilor Aeriene și Navale, să discute cu partea israeliană despre cooperarea în domeniul turismului și despre eventualitatea încheierii unui „Acord privind crearea unei linii directe aeriene București – Tel-Aviv”¹⁰.

Drept urmare, la 19 decembrie 1967 a fost încheiat la Tel-Aviv un acord aerian româno-israelian. Potrivit acestuia, compania „El-Al” avea posibilitatea să utilizeze următoarea rută aeriană: „Tel Aviv, via puncte

⁸ *Agresiunea comunismului în România. Documente din arhivele secrete: 1944-1989*, vol. I, ediție îngrijită de dr. Gheorghe Buzatu și Mircea Chirițoiu, Editura PAIDEIA, București, 1998, pp. 230-231.

⁹ A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar nr. 48/1967, f. 122.

¹⁰ *Ibidem*, ff. 125; 137.

intermediare, către București și Constanța și mai departe către Europa și către Americi, în ambele direcții”¹¹.

Propunerea israeliană din luna martie 1967 poate să fie înțeleasă în contextul în care, în anul 1965, au început lucrările de transformare aeroportului de la Otopeni. Proiectul general de situație al acestuia a fost elaborat de compania franceză „Aéroport de Paris”, după emiterea în prealabil a Dispoziției Consiliului de Miniștri nr. 105/1965.¹² Prevederile din acel proiect erau în concordanță cu regulile stabilite de Organizația Internațională a Aviației Civile privind facilitățile de transport aerian și de securitate a zborurilor, iar autoritățile comuniste de la București trebuiau să le aplice întocmai, deoarece România a devenit stat membru al acelei organizații în anul 1965.¹³

În paralel, la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor din România s-a lucrat din 1965 la proiectul de ansamblu pentru prima etapă de dezvoltare a aeroportului internațional București-Otopeni, realizat pe baza studiului tehnico-economic întocmit în anul precedent.¹⁴

Autoritățile israeliene au fost interesate în martie 1967 ca propria companie aeriană „El-Al” să poată utiliza din anul 1970 aeroportul de la Otopeni deoarece, la începutul intrării sale în exploatare, autoritățile din România erau nevoite să perceapă taxe mai mici de operare pe aeroport și de trafic în spațiul aerian al țării. În felul acesta se puteau atrage clienți și se amortizau în termenul stabilit cheltuielile efectuate în perioada 1965-1970 pentru amenajarea aeroportului.

În proiectul din anul 1965, autoritățile comuniste din România au considerat că pentru prima etapă a lucrărilor de amenajare a aeroportului de la Otopeni, erau suficiente 110 milioane de lei, iar termenul de dare în funcțiune în acel stadiu era 31 decembrie 1966. După începerea lucrărilor s-a constatat că era nevoie de o modificare a proiectului, suplimentarea fondurilor necesare în prima etapă cu 60 milioane de lei (54,5% mai mult față de cheltuielile preconizate inițial) și stabilirea unui nou termen de finalizare a lucrărilor din prima etapă de amenajare a aeroportului (30 iunie 1968).¹⁵

Implicarea arhitecților Cezar Lăzărescu, G. Cristea și D. Gheorghiu în proiectarea și realizarea aerogării, în perioada 1968-1970, a permis ca aeroportul Otopeni să se înscrie în standardele de siguranță în exploatare,

¹¹*Ibidem*, dosar nr. 113/1969, ff. 79-80.

¹²*Ibidem*, dosar nr. 80/1966, f. 21.

¹³*Istoria României în date*, coord. Constantin C. Giurescu, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 429.

¹⁴A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar nr. 80/1966, f. 21.

¹⁵*Ibidem*, f. 19.

eficiență economică și confort din acea perioadă.¹⁶ Din păcate, întârzierile înregistrate în prima etapă de amenajare a acestuia nu au fost recuperate și au determinat amânarea până la 8 aprilie 1970 a inaugurării oficiale de către Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer și Emil Bodnăraș.¹⁷ În paralel cu schimbarea destinației și cu reamenajarea aeroportului militar de la Otopeni, autoritățile comuniste de la București au hotărât să se ocupe și de dezvoltarea în continuare a trei stațiuni situate pe litoralul Mării Negre: Mangalia, Eforie și Mamaia.

În presa românească de la sfârșitul anilor '50 au fost publicate mai multe articole în care se prezentau intențiile autorităților comuniste de la București. De exemplu, la 14 februarie 1959 se preciza faptul că se lucra încă din anul 1958, între Capul Tuzla și Capul Midia (60 km) – pe baza proiectelor întocmite la Institutul Central pentru Sistematizarea Orașelor și Regiunilor –, astfel încât „unele stațiuni (Costinești, Agigea, Mamaia) să aibă un caracter sezonier, iar altele (Vasile Roaită, Eforie, Tekirghiol), prin noile construcții sanatoriale, să poată fi vizitate în tot timpul anului.

Pe litoral au fost executate în ultima vreme o serie de lucrări edilitare de bază ca alimentarea cu apă potabilă a localităților respective, canalizarea etc., lucrări în mare parte terminate. S-a dat atenție modernizării străzilor și șoselelor, amenajării de parcuri, scuaruri, plantații și spații verzi de tot felul.

Ulterior au urmat construcțiile propriu-zise. Au apărut în vara anului trecut clădiri noi, mari ansambluri dotate cu tot ce este necesar unei odihne plăcute. [...]

Aceste ansambluri vor fi dotate, în afară de restaurante, cu magazine, frizerii, farmacie, centrale telefonice, depozite, garaje, fabrică de gheață, de sifoane, centrală termică etc. Nu este neglijată desigur nici renovarea caselor de odihnă existente. [...]

La Vasile Roaită se lucrează intens la consolidarea malului spre mare, precum și la amenajarea propriu-zisă a falezei pentru a se asigura condiții mai bune de folosire a plajei care, în sezon, permite cura zilnică a circa 15.000 oameni. [...]

După cum se știe, una din stațiunile cele mai solicitate de pe litoral este Eforia (*sic!*). Plaja cu nisip fin, protejată de faleză, lacul Tekirghiol (*sic!*), cu nămol binefăcător, sunt punctele de atracție ale acestei frumoase stațiuni. În afară de cele 11 blocuri și a marelui restaurant, date în folosință în vara trecută, la Eforie sunt aproape gata 5 noi ansambluri, cuprinzând

¹⁶ *Istoria României în date...*, p. 447.

¹⁷ În prezența conducătorilor de partid și de stat, ieri a avut loc inaugurarea oficială a aeroportului internațional „București-Otopeni”, în „România liberă”, anul XXVIII, nr. 7921, joi, 9 aprilie 1970, p. 1.

circa 25 de clădiri. Cel mai mare complex – 6 pavilioane pentru cazare, cantină-restaurant (2000 locuri), cinematograf în aer liber, club, terenuri sportive etc. – ocupă o suprafață de 6 hectare între gară și șoseaua Constanța-V. Roaită – beneficiind de vedere către mare și ghiol și spre tot cordonul litoral care leagă Eforia de Vasile Roaită”¹⁸.

În perioada 1960-1963, Cezar Lăzărescu a fost liderul grupului de arhitecți care a conceput și a supravegheat construirea la Mamaia a unui complex turistic.¹⁹ Același arhitect s-a implicat împreună cu colaboratorii săi în realizarea hotelului „Europa” din stațiunea Eforie Nord, în anii 1964-1965.²⁰

Sistematizările și amenajările propuse în primăvara anului 1966 au vizat stațiunile Mangalia, Eforie și Mamaia – în primele două urmând să se realizeze și lucrări de îndesire a construcțiilor. În planul analizat la 17 mai 1966 de membrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. s-a prevăzut că prima etapă a sistematizării se încheia în anul 1970, când trebuiau să existe 32.000 de locuri noi pentru cazare.²¹

Un an mai târziu, la Consiliul de Miniștri s-au stabilit principalii indicatori tehnico-economici pentru dezvoltarea stațiunilor Mangalia și Mamaia. Membrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și-au expus opiniile despre proiectul respectiv în ședința din 11 iulie 1967 și Nicolae Ceaușescu a insistat pentru micșorarea costurilor investițiilor, astfel încât „un loc de cazare la hotelurile ce vor fi construite să fie în medie de 40.000 lei”²². Liderul suprem al P.C.R. a spus atunci că „în unele părți costă un loc de cazare la hotel 59.500 lei, în altă parte 54.200, iar altele 44.000 lei. Toate ar fi cum ar fi, dar 59.500 lei un loc în hotel este prea scump, orice ați spune, orice argumentări ați aduce, totuși este prea scump. [...] *Eu propun să mai vedem costurile acestea ale lucrărilor tehnico-edilitare, de asemenea și în rest trebuie să mai reducem, pentru că sunt costuri ridicate și nu sunt justificate* (subl.n.)”²³.

Problema fondurilor limitate existente pentru investiții în stațiunile de turism de pe litoral a apărut, doi ani mai târziu, și la proiectele de dezvoltare a stațiunilor balneoclimaterice din țară. Astfel, la ședința din 4 februarie 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Gheorghe Stoica a prezentat constatările sale într-un mod care l-a deranjat pe Nicolae Ceaușescu, însă liderul suprem al P.C.R. se afla încă în faza „discuțiilor constructive” cu

¹⁸ *Litoral 1959*, în „Scînteia”, anul XXVIII, nr. 4448, sâmbătă, 14 februarie 1959, p. 1.

¹⁹ *Istoria României în date...*, p. 417.

²⁰ *Ibidem*, p. 427.

²¹ A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar nr. 77/1966, f. 3.

²² *Ibidem*, dosar nr. 109/1967, f. 3.

²³ *Ibidem*, f. 73.

seniorii partidului. Referindu-se la stațiunile respective, Gheorghe Stoica a spus: „Încă o chestiune care îmi stă la inimă și care este atinsă aici este în legătură cu stațiunile balneoclimaterice. Tovarăși, noi am făcut ceva, noi am construit, mai cu seamă, la mare și am mai construit în unele locuri, dar trăim pe moștenirea veche, care era axată pe un număr foarte redus de populație care beneficia de aceste condiții. Și acest lucru trebuie să constituie un punct serios, să dăm ceva pentru a le mări. Pe de altă parte, sunt unele stațiuni care sunt utilizabile 25 la sută, numai pentru o anumită parte a anului și nu pentru întregul an pentru că nu au condiții de încălzire. Aici ar fi nevoie de făcut ceva.

Eu cred că mai este un aspect. Mi se pare că și personalul medical este puțin pentru stațiunile balneoclimaterice, în special pentru stațiunile balneare și în special acelea solicitate de către populație. Mi se pare că aici va trebui să avem o preocupare specială de a avea personal medical și sanitar”²⁴.

În discuțiile care au urmat în ședința respectivă pe tema veniturilor personalului sanitar, inclusiv ale celui din stațiunile balneoclimaterice, s-aamintit despre majorarea salariilor cu 19,9%. Nicolae Ceaușescu a refuzat atunci să introducă în „Proiectul Directivelor C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea asistenței medicale a populației din R.S. România” mai multe informații clare și precise referitoare la creșterea salariilor în acel domeniu de activitate. Folosind limbajul de lemn, politicienii comuniști de la București și propagandiștii de partid evitau să spună exact ce anume urma să se întâmple în perioada următoare, deși unii dintre aceștia (de exemplu, Dumitru Popescu) erau conștienți de problemele care puteau să apară dintr-o asemenea abordare închistată, dogmatică.²⁵

În plus, din discuțiile respective nu putea lipsi subiectul așa-zisei capacități creatoare extraordinare a poporului român. Ca de obicei, soarta cea crudă sau Bau-Baunu au permis concretizarea descoperirilor epocale pe care românii și le-au imaginat în domeniul medicinei și nu le-au dus la îndeplinire din motive neimputabile lor. Intervenția lui Dumitru Popescu din ședința din 4 februarie 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. a încurajat încă de atunci prezentarea românilor în mijloacele mass-media din România într-un spirit mioritic, sub formă de victime ale inamicilor ascunși aflați în țară, de martiri în fața străinilor și de oropsiți de soartă, în general.

²⁴ *Ibidem*, dosar nr. 14/1969, ff. 11-12.

²⁵ „Directivele C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea asistenței medicale a populației din R.S. România” au fost publicate la 20 februarie 1969. *Istoria României în date...*, p. 447.

Deși ținea într-o mână biciul de foc al propagandei comuniste, cu care îndemna „Să fie mai plin, mai bogat și mai convingător, că este foarte telegrafic acest lucru”²⁶, iar în cealaltă mână găleata cu cenușă (autocritică) pentru turnat pe cap, Dumitru Popescu („Dumnezeu”, în cercul restrâns al puterii comuniste de la București) nu a spus nici păs după ce l-a auzit pe Nicolae Ceaușescu relatând, la aceeași reuniune din 4 februarie 1969, despre situația gravă în care se aflau unitățile românești de fabricare a medicamentelor, astfel: „Există tendința aceasta ca totul să facem pe import din străinătate (*sic!*) și aceasta este o tendință nejustificată și nu putem face acest lucru.

Tovarăși, acum problema este așa: trebuie să spunem clar, că Ministerul Sănătății răspunde, că este răspunzătorul unic de dezvoltarea în ceea ce privește medicamentele, îmbunătățirea calității și controlul calității și că tot ce se pune în producție și tot ce se dă pe piață este numai cu aprobarea Ministerului Sănătății. Acest lucru trebuie să fie clar. Sunt de acord ca să scoatem din directive că această centrală (a producției de medicamente – *nota P. Opriș*) va fi subordonată Ministerului Sănătății, dar cu formularea pe care am spus-o, că practic până acum (*sic!*). Am trimis de la Comitetul Central o comisie la Ministerul Industriei Chimice să verifice situația și graficele de medicamente și ministrul nici nu știa că au producție de medicamente și nici un ministru adjunct nu se ocupa de acest lucru și nici n-au specialist pentru această producție. Unul din adjuncți este specialist pentru îngrășăminte, altul pentru mase plastice și nici unul nu se ocupă de producția de medicamente. N-au nici un fel de preocupare și de aceea a fost acest haos în domeniul producției de medicamente (subl.n.)”²⁷.

Din păcate, constatările negative ale lui Nicolae Ceaușescu (de care era direct răspunzător, împreună cu ministrul pe care l-a pus în funcție) nu au fost urmate de soluția logică de a permite importurile de medicamente fără nici o restricție și de a rezolva în mod treptat problemele cu care se confruntau autoritățile comuniste de la București în domeniul producției de medicamente, astfel încât să nu apară sincope în tratamentele care se prescriau pacienților.

Atât în decretul aprobat la 14 ianuarie 1954 de Marea Adunare Națională²⁸, cât și în cel din 29 mai 1958 (publicat la 2 iunie 1958 și care a abrogat legile precedente din domeniul îngrijirii medicale), politicienii comuniști din România au urmărit să se acorde asistență medicală gratuită pentru cetățenii români și să se stabilească reguli cu privire la distribuirea de

²⁶ A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 14/1969, f. 15.

²⁷ *Ibidem*, ff. 36-37.

²⁸ *Istoria României în date...*, p. 407.

medicamente în întreaga țară. Cu toate acestea, Nicolae Ceaușescu a decis și în protocolul ședinței din 4 februarie 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. s-a consemnat în felul următor: „Ministerul Sănătății să ia de urgență măsuri de reglementare strictă a modului în care se prescriu medicamentele din import; *să se interzică personalului medical de a recomanda folosirea altor medicamente decât cele cuprinse în nomenclatorul stabilit de Ministerul Sănătății* (subl.n.)”²⁹. În opinia liderului suprem al partidului unic, rețetele medicale trebuiau să fie emise conform cunoștințelor și regulilor birocratice existente într-o instituție națională, nu în funcție de interesele pacientului român – care dorea să nu mai fie bolnav.

Ipocrizia și diletantismul politicianilor comuniști, în fruntea cărora se afla Nicolae Ceaușescu, rezultă și din intervenția lui Emil Drăgănescu la aceeași ședință din 4 februarie 1969: „La pagina 22 (din „Proiectul Directivelor Comitetului Central cu privire la îmbunătățirea asistenței medicale a populației din R.S. România” – *nota P. Opriș*) se arată că este necesar ca Oficiul Național de Turism împreună cu C.S.P.-ul și Ministerul Sănătății să întocmească un studiu cu privire la *construirea de sanatorii speciale pentru tratamentul cetățenilor străini în unele stațiuni balneoclimaterice*. Nu mi se pare potrivit cuvântul „*pentru cetățenii străini*” pentru că este vorba de o Directivă care se aplică pentru cetățenii noștri (subl.n.)”³⁰.

Concluzia instantanee a lui Emil Bodnăraș („Aceasta este just”³¹), pusă după intervenția vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, nu a fost contrazisă și astfel s-a aprobat eliminarea propusă de Emil Drăgănescu. Participanții la reuniune știa însă faptul că, în acel moment, se întocmea la București un studiu privind stațiunile balneoclimaterice din România și se dorea implicarea unor companii din străinătate pentru dezvoltarea lor și aducerea de turiști străini în România pentru a se acorda tratamente medicale. Comentariile lui János Fazekas la ședința respectivă dezvăluiau deja o parte dintre acele intenții, astfel: „A treia problemă este în legătură cu stațiunile balneoclimatice. Noi în această privință, pe baza indicațiilor date de tovarășul Ceaușescu, *de câteva luni de zile lucrăm la un material, probabil că în zece zile va fi gata și atât situația stațiunilor balneoclimatice (sic!) cât și cea a turismului le vom prezenta spre aprobare conducerii partidului*. În material este vorba să îndreptăm toate investițiile în direcția îmbunătățirii activității în acest sector (subl.n.)”³².

²⁹ A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 14/1969, f. 3.

³⁰ *Ibidem*, f. 13.

³¹ *Ibidem*, f. 14.

³² *Ibidem*, f. 26.

La aceeași ședință s-a discutat și despre situația personalului sanitar care își desfășura activitatea în stațiunile balneoclimaterice din țară, iar Gheorghe Apostol a insistat atunci pentru importul de aparatură medicală și echipamente speciale și utilizarea lor în stațiunile respective. La rândul său, Gheorghe Stoica a solicitat să se rezolve problema numărului mic de medici din acele localități, inclusiv prin creșterea numărului de posturi permanente – o idee respinsă categoric de Nicolae Ceaușescu.³³

În opinia lui Ion Gheorghe Maurer, planul de dezvoltare generală a stațiunilor balneoclimaterice putea fi pus sub semnul întrebării deoarece „sunt anumite locuri unde avem mai multă capacitate decât sunt oameni la tratament”³⁴. La rândul său, Nicolae Ceaușescu nu a fost de acord cu ideea privind importul de aparatură medicală („Însă trebuie să criticăm pe tovarășii care vor să dezvoltăm aceste stațiuni pe seama importurilor din străinătate”³⁵), iar după comentariul instantaneu al lui Gheorghe Apostol („Facem o greșală dacă nu rezolvăm în felul acesta”³⁶), liderul suprem al P.C.R. a spus clar decizia sa: „Există tendința aceasta ca totul să facem pe import din străinătate (sic!) și aceasta este o tendință nejustificată și nu putem face acest lucru (subl.n.)”³⁷.

Cu toate acestea, trei luni mai târziu, Alexandru Sobaru a informat pe membrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. despre faptul că în stațiunea Băile Herculane urmau să se construiască două hoteluri (cu 200, respectiv 400 de locuri de cazare), cu ajutorul companiei „Siemens”. În același timp, partea vest-germană pune la dispoziție aparatură medicală modernă pentru dotarea lor, iar plata trebuia făcută de statul român prin prestarea unor servicii turistice și prin cedarea timp de doi ani a dreptului de utilizare a jumătate din locurile de cazare nou construite, în favoarea firmei germane. Cooperarea în acel proiect era deja în desfășurare la 13 mai 1969, când președintele Colegiului Oficiului Național de Turism a participat, în calitate de invitat, la ședința Comitetului Executiv.³⁸

În actualul stadiu al cercetării putem să înaintăm ipoteza potrivit căreia proiectele de colaborare menționate de Alexandru Sobaru vizau actualele hoteluri „Dacia” și „Roman”, care au fost prevăzute încă de la începutul construirii lor cu baze de tratament balnear.

La aceeași reuniune din 13 mai 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., János Fazekas a prezentat un studiu privind dezvoltarea

³³*Ibidem*, ff. 36-38.

³⁴*Ibidem*, f. 36.

³⁵*Ibidem*.

³⁶*Ibidem*.

³⁷*Ibidem*.

³⁸*Ibidem*, dosar nr. 69/1969, f. 38.

turismului internațional balneo-medical în România, în cincinalul 1971-1975.³⁹ Despre documentul respectiv există o mențiune și în ședința din 4 februarie 1969, când János Fazekas a spus că studiul va fi finalizat în zece zile.⁴⁰ Întârzierea cu care acesta a fost prezentat membrilor Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. nu a fost explicată la ședința din 13 mai 1969.

În documentul amintit au fost expuse câteva idei generale privind dezvoltarea unor stațiuni de pe litoralul Mării Negre (Mangalia și Eforie), precum și în regiunile subcarpatice și montane (Călimănești, Căciulata, Olănești, Govora, Băile Herculane, Covasna, Tușnad, Sovata etc.). Din păcate, resursele materiale și financiare pe care autoritățile comuniste din România le aveau la dispoziție nu permiteau dezvoltarea concomitentă a tuturor stațiilor respective pentru primirea de turiști străini, iar Nicolae Ceaușescu a insistat pentru a se realiza investiții fără achiziționarea din străinătate a unor bunuri și produse care nu se fabricau în România sau care aveau o calitate superioară față de cele similare fabricate în țară.

Din dilema respectivă – un adevărat „pat al lui Procust” impus de Nicolae Ceaușescu în domeniul achizițiilor publice – se putea ieși doar printr-o selecționare a patru stațiuni balneoclimaterice, două amplasate pe litoral, una la munte și una în zona subcarpatică: Eforie (care beneficia de existența Lacului Techirghiol în imediata sa apropiere), Mangalia, Băile Herculane și Călimănești. Acestea urmau să fie dezvoltate în perioada 1970-1975 pentru a primi în special turiști străini, care aveau nevoie de tratamente balneare și medicale. Fondurile de investiții alocate pentru acele stațiuni erau semnificative și proveneau de la bugetul de stat, însă trebuia să fie respectată și condiția pe care Nicolae Ceaușescu a impus-o la ședința din 3 mai 1969 a Comitetului Executiv: „Se aprobă propunerile referitoare la dezvoltarea turismului internațional balneo-medical în R.S. România, în perioada 1971-1975, cu indicația de a fi completate cu măsurile ce trebuie luate pentru realizarea în stațiunile balneo-climatice prevăzute, a unor lucrări edilitar-gospodărești, strict necesare (subl.n.)”⁴¹. Astfel, autoritățile locale din Eforie, Mangalia, Călimănești și Băile Herculane au fost obligate să nu se bazeze pe fondurile existente în bugetul centralizat al statului, în cazul în care intenționau să desfășoare lucrări edilitar-gospodărești de mare amploare în propriile localități.

Lipsa de resurse materiale și financiare își spunea cuvântul, iar cei care au lucrat la acel studiu au fost, probabil, dezamăgiți și de indicația pe care Nicolae Ceaușescu a impus-o clar, în contradicție cu ideea prezentată

³⁹ *Ibidem*, ff. 1-2.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 34.

⁴¹ *Ibidem*, f. 2.

de Gheorghe Apostol: „Să se discute la Consiliul de Miniștri, ca să nu începem acum discuții aici, însă *fără nici un fel de valută, noi nu dăm aici un leu valută, dacă le dă gratis și le plătim pe urmă atunci să fim de acord*, însă să se facă la Consiliul de Miniștri (subl.n.)”⁴². Orice fel de colaborare cu companiile străine trebuia să fie făcută într-un singur mod, cel stabilit de Nicolae Ceaușescu, fără compromisuri – în cel mai rău caz, la fel ca în exemplul prezentat de Alexandru Sobaru, referitor la cele două hoteluri care urmau să se construiască la Băile Herculane în colaborare cu compania germană „Siemens”.

În aceeași ordine de idei, insistența lui Gheorghe Apostol nu poate fi considerată normală, în condițiile în care acesta se iluziona cu ideea că firmele vest-germane vor fi extrem de interesate să investească masiv în stațiunile balneoclimaterice din România și să accepte în schimb „hrană, tratament și cazare”⁴³. Dialogul în contradictoriu din 13 mai 1969 este o continuare a celui desfășurat la ședința din 4 februarie 1969 și putem doar să presupunem că Gheorghe Apostol știa foarte bine cum să îl sâcăie pe Nicolae Ceaușescu în acel caz. În plus, poziția fostului prim-secretar al Partidului Muncitoresc Român poate să fie analizată și din perspectiva contestării de către Gheorghe Apostol a puterii pe care o deținea Nicolae Ceaușescu, în condițiile în care primul considera că în martie 1965 i-a fost furată funcția de prim-secretar al partidului, pe care ar fi meritat-o după decesul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Interesant de remarcat este și ambiguitatea surselor de finanțare pe care autoritățile comuniste de la București doreau să le utilizeze pentru dezvoltarea stațiunilor balneoclimaterice menționate în studiul respectiv. Răspunsul lui Ilie Verdeț la întrebarea lui Gheorghe Stoica este unul tipic pentru sectanții comuniști, secretoși până la absurd, care au locuit mult timp în închisoare, împreună, în perioada interbelică și în timpul celui de-al doilea război mondial și care nu știau, practic, răspunsul la o întrebare:

„*Tov. Ilie Verdeț*: Sunt numai lucrările de asigurare a cazării în hoteluri; 80 milioane se prevăd a se da pentru modernizarea bazei materiale de tratament a serviciilor medicale unice din stațiuni.

Tov. Gheorghe Stoica: Restul din ce se face?

Tov. Ilie Verdeț: Din fondurile care se vor aloca”⁴⁴.

Oare Nicolae Ceaușescu a crezut faptul că națiunea română poate fi condusă numai cu lozinci, privațiuni și muncă forțată – care era botezată „patriotică” de propagandiștii partidului unic? La această întrebare este

⁴²*Ibidem*, f. 37.

⁴³*Ibidem*.

⁴⁴*Ibidem*, ff. 35-36.

difficil de răspuns deoarece liderul suprem al Partidului Comunist Român nu a explicat niciodată, în ședințele pe care le-a prezidat și în discursurile sale interminabile, ce anume poate oferi, personal, în schimb cetățenilor români, în afară de himera sa cuvisul de aur al omenirii: comunismul.

Ceea ce cunoaștem cu siguranță este faptul că în anul 1960 a fost inaugurat lângă geamia din Mangalia un sanatoriu balnear construit cu ajutorul deținuților.⁴⁵ Plecând de la studiul prezentat de János Fazekas la reuniunea din 13 mai 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., autoritățile comuniste de la București au hotărât extinderea bazei balneare și de recuperare medicală de la Mangalia cu ajutorul companiei germane „Siemens”. Astfel, la nord de sanatoriul menționat a fost construit un complex balnear complet nou, comun cu hotelul „Mangalia” („Paradiso”, în prezent). Inaugurarea sa a avut loc în anul 1976 și turiștii străini au început să fie cazați tot atunci în noul complex balnear – cunoscut în acea perioadă cu numele neoficial „Siemens”.

Informațiile privind cheltuielile făcute de autoritățile comuniste de la București pe litoralul românesc și despre dotările moderne care existau la Mangalia – necesare, printre altele, pentru o recuperare medicală a pacienților care aveau probleme locomotorii – au atras numeroși cetățeni străini în România. Evident, a existat un interes major pentru recuperarea acelor investiții și obținerea unui profit financiar din afacerea respectivă, însă au apărut și cazuri speciale. De exemplu, în ianuarie 1977, Nicolae Ceaușescu a fost rugat de Yasser Arafat, prin intermediul colonelului Constantin Olcescu, să aprobe „venirea în România, pentru tratament medical (transport și îngrijire) a cinci palestinieni din conducerea Secției militare a O.E.P., răniți în timpul luptelor cu forțele falangiste (din Liban – *nota P. Opriș*)”⁴⁶. Era vorba despre Awad Ahmad Daoud („rănit la piept și antebrațul drept”), Adnan Majed („rănit la piept și brațul drept – mușchiul paralizat”), Hussein Abed („rănit piciorul drept, având o atrofiere a mușchiului”), Nabil Hana Salama („rănit spate aproape de coloana vertebrală”) și Burhan Nakhleh Wehba („rănit osul piciorului drept și spate”⁴⁷).

Președintele României a aprobat solicitarea respectivă, iar de la Cancelaria C.C. al P.C.R. s-a trimis o adresă pentru informarea lui Teodor Coman (ministrul Afacerilor Interne), a generalului de Securitate Nicolae

⁴⁵ *Sanatoriul Mangalia – proiecte de dezvoltare, la aproape 60 de ani de activitate*, în „Ediția de Sud”, 17 septembrie 2018, <http://editiadesud.ro/?p=30640> (accesat la 17.10.2020).

⁴⁶ A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R. – Secția Administrativ-Politică*, dosar nr. 3/1977, f. 4.

⁴⁷ *Ibidem*.

Doicaru (șef al serviciului românesc de spionaj) și a lui Ștefan Andrei (secretar al C.C. al P.C.R., responsabil cu problemele internaționale).⁴⁸

De obicei, cheltuielile efectuate de unitățile medicale din România pentru tratarea și îngrijirea oaspeților palestinieni se achitau din Fondul de Solidaritate Internațională. Acesta era alimentat cu sume provenite din taxele și impozitele plătite de cetățenii români în diferite moduri, fără o înștiințarea acestora în legătură cu modul de cheltuire a banilor publici.

În raportul trimis de colonelul Constantin Olcescu la București, la 29 ianuarie 1977, s-a menționat și numele profesorului de științe politice Shlomo Avineri. În anii '70, acesta a fost director al Institutului „Levi Eshkol” din Ierusalim (1971-1974), decan al Facultății de Științe Sociale din cadrul Universității Ebraice din Ierusalim (1974-1976) și, apoi, director general în Ministerul Afacerilor Externe al Israelului (1976-1977). În documentele găsite nu am descoperit amănunte privind decizia pe care a luat-o Nicolae Ceaușescu în cazul respectiv.

Documentele descoperite până în prezent în arhivele românești ne oferă și un exemplu de lipsă de consecvență la Nicolae Ceaușescu. Pe de-o parte, acesta a aprobat realizarea la Mangalia a unei baze balneare și de recuperare medicală, cu implicarea directă a companiei „Siemens”. Pe de altă parte, la reuniune din 3 aprilie 1974 a Comisiei de partid și de stat pentru dezvoltarea cooperării economice a R.S. România cu alte țări, Nicolae Ceaușescu a aprobat un program pentru folosirea mai eficientă a tratamentului geriatric românesc – prezentat de Alexandru Calomfirescu (prim-adjunct al ministrului Sănătății). Conform acestuia, în anul 1974 se finaliza o nouă instituție de geriatrie în România și, în prima etapă, se preconiza folosirea a 1200 de locuri pentru pacienți, proveniți în special din străinătate. Cu prilejul acelei ședințe, Nicolae Ceaușescu a subliniat faptul că „*se menține spiritul acesta cosmopolit, ca să nu mă refer la spiritul de neîncredere în tot ceea ce este românesc, la Ministerul Sănătății*”. Acesta este spiritul la Ministerul acesta al Sănătății. Producem aparatură multă din aceste lucruri din țară. Trebuie să mergem odată, să terminăm cu acest spirit. *De ce să aducem pentru străini aparatură specială? Voi nu sunteți tot comuniști români?!* (subl.n.)”⁴⁹. Cine putea să-l mai înțeleagă atunci pe proaspătul președinte al României socialiste și cine avea curajul să îi spună adevărul despre lipsa de consecvență în deciziile și comentariile sale?

O altă chestiune neelucidată până în prezent se referă la conducerea companiei germane „Siemens”, dacă a știut sau nu faptul că sanatoriul de la Mangalia a fost utilizat în anul 1977 și ulterior pentru acordarea de îngrijiri

⁴⁸*Ibidem*, f. 3.

⁴⁹Idem, *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar nr. 34/1974, f. 62.

medicale și de tratament de recuperare unor cetățeni care puteau face parte din conducerea Secției militare a Organizației pentru Eliberarea Palestinei – care desfășura acțiuni de luptă împotriva statului Israel. În acest moment, ipoteza noastră pleacă de la premisa că informațiile de acest fel erau menținute secrete în România și nu ajungeau în străinătate, însă trebuie să ne aducem aminte și de faptul că niciodată să nu spunem „niciodată”, deoarece surprizele sunt posibile în cercetarea științifică.

ANEXĂ

Stenograma ședinței din 13 mai 1969 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., în cursul căreia s-a aprobat, printre altele, dezvoltarea turismului internațional balneo-medical în patru stațiuni românești (extrase).

STENOGRAMA

ședinței Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din ziua de 13 mai 1969

Participă tovarășii: Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Chivu Stoica, Ilie Verdeț, Maxim Berghianu, Florian Dănălache, Constantin Drăgan, János Fazekas, Petre Lupu, Manea Mănescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Gheorghe Stoica, Vasile Vâlcu, Ștefan Voitec, Iosif Banc, Petre Blajovici, Emil Drăgănescu, Mihai Gere, Dumitru Popa.

Au fost invitați tovarășii: Vasile Patilineț, Mihai Marinescu, Pățan Ion, Almășan Bujor, Boabă Alexandru, Băbălău Constantin, Groza Octavian, Avram Ioan, Toader Constantin, Horia Hulubei, Ursu Ioan, Rodean Emil, Murguleț Nicolae, Moga Aurel, Pîrvu Virgil, Sobaru Alexandru, Drăgan Ion.

Ședința a început la orele 14.00 și s-a terminat la orele 17.00.

A prezidat tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Avem ordinea de zi, tovarăși. Se vor adăuga la diverse ceva, dar să începem cu ordinea aceasta de zi. [...]

[*Tov. Nicolae Ceaușescu:* Trecem la punctul următor: Propuneri referitoare la dezvoltarea turismului internațional balneo-medical în R.S. România, în perioada 1971 [-1975].

Aveți ceva observații, întrebări?

Tov. Emil Bodnăraș: Este foarte bine dacă am valorifica aceste resurse.

Tov. Petre Lupu: Am o observație. Văd că materialul are 26 de pagini, știu că s-a hotărât să nu mai vină materiale așa de mari.

Tov. Călin Gheorghe: Studiul a fost întocmit mai înainte și tovarășul Fazekas a insistat să fie primit așa.

Tov. Petre Lupu: La pagina 23 din material se propune ca pentru realizarea acestei activități să se constituie un organ specializat, sub forma unei agenții centrale pentru turism internațional balneo-medical.

Ce înseamnă aceasta? Trebuie să mai angajeze oameni?

În rest sunt de acord cu tot ce se propune în material.

Tov. Gheorghe Stoica: E vorba de dezvoltarea turismului internațional, cum se prevede acest lucru?

Tov. János Fazekas: Este vorba de turism internațional balneo-medical pentru oamenii care vin să facă cură.

Tov. Gheorghe Stoica: Văd că se prevede suma de 780 milioane de lei pentru construcții și pentru condițiile necesare de cazare a celor care vin din străinătate.

Se preconizează și cooperări, așa întreba, din această sumă de 780 milioane, sunt numai din participarea noastră sau sunt socotite și capitalurile de cooperare cu străinii, care vor să le construiască la noi [?].

La pagina 16 sunt prevăzute și unele stațiuni care trebuie să se dezvolte, cum sunt Eforie, Mangalia, Herculane, Covasna, Tușnad, Călimănești, Căciulata, Olănești, Govora etc., însă după câte am văzut în material pentru anul 1970 nu este nimic prevăzut nici pentru Călimănești, nici pentru Olănești, nici pentru Sovata, deși ele au izvoare care într-adevăr ar putea să atragă, însă aici nu se prevede nimic pentru acestea, iar pentru celelalte se prevede până în 1975. În afară de aceasta văd că este prevăzut pentru 1975 de construit 6700 de locuri, în același timp se prevăd construite până la 1 ianuarie 1975 capacități noi la O.N.T. Întrebarea mea ar fi: dacă O.N.T.-ul construiește aparte, are plan aparte față de planul actual?

Tov. L. Răutu: Această sumă cuprinde toate construcțiile.

Tov. Gheorghe Stoica: Care sunt stațiunile asupra cărora ne oprim, pentru că se propun 4 – Eforie, Mangalia, Herculane și Călimănești [?]. De ce numai aceste[a] patru?

Tov. Gheorghe Rădulescu: Aceasta în prima etapă.

Tov. Gheorghe Stoica: Este adevărat că nici eu nu am văzut cum trebuie acest material pentru că s-a primit cam târziu. Aceste 780 milioane de lei sunt prevăzute numai pentru modernizări sau intră aici și problemele de apă, canalizare, de lucrări exterioare în aceste stațiuni?

Tov. Ilie Verdeț: Sunt numai lucrările de asigurare a cazării în hoteluri; 80 milioane se prevăd a se da pentru modernizarea bazei materiale de tratament a serviciilor medicale unice din stațiuni.

Tov. Gheorghe Stoica: Restul din ce se face?

Tov. Ilie Verdeț: Din fondurile care se vor aloca.

Tov. I.Gh. Maurer: Aș vrea să spun ceva, că această socoteală suferă de acest lucru, să ne dăm seama că vrem să construim niște obiective care

din punct de vedere al confortului și dotării se situează la un nivel foarte înalt, și nu pot să le construiască oamenii care au nevoie de tratament, oricât ar fi de dornici de acest lucru, dacă nu avem în toate părțile asigurate condiții confortabile în ce privește localitățile, aceasta înseamnă că ceva lucrări care sunt neapărat de făcut până la sfârșitul sfârșitului trebuie să le facem pe seama unor viitoare și ipotetice planuri care se vor face pentru amenajarea acestor locuri. Când ne gândim și ne angajăm să facem niște construcții așa de ridicate din punct de vedere al confortului și dacă, mai ales, căutăm să aducem și capital străin care să fie interesat în ridicarea acestor clădiri, este fără îndoială că aceștia vor întreba în ce cadru se situează aceste locuri, avem un nivel civilizat de locuit, ca oamenii să găsească un loc confortabil, sau sunt siliți să locuiască în condiții care nu sunt corespunzătoare?

Mi se pare că lucrurile trebuie să fie privite în același plan, coordonând și realizarea acestor obiective și realizarea îmbunătățirii edilitare necesare, pentru ca stațiunea să fie pusă într-o situație bună.

Tov. Vasile Patilineț: Dacă la baza construcțiilor propuse pentru anii 1970-1975, la baza stabilirii acestor capacități a stat coeficientul axării pe cerințe și folosirii paturilor în aceste localități. Ridic această problemă pentru că eu cunosc multe stațiuni care au avut foarte mari cereri și nu sunt prevăzute în prima din această perioadă să se cunoască (*sic!*).

A doua problemă este dacă s-a făcut un studiu asupra folosirii în întregime a stațiunilor balneo-climatice din țara noastră?

Tov. Nicolae Ceaușescu: Problema este că nu s-a făcut un studiu complet asupra folosirii capacităților stațiunilor balneo-climatice de la noi. Acest studiu urmează să se facă ulterior. Aici s-au luat câteva stațiuni care tovarășii propun, fiind mai cunoscute, să le folosim pentru turismul internațional, însă nu e nici vorba de a lua acum toate problemele stațiunilor balneo-climatice. Este adevărat că noi avem multe stațiuni bune, care nu sunt amenajate cum trebuie, însă în privința aceasta ar trebui ca Consiliul Economic, împreună cu consiliile populare să facă un studiu de perspectivă pentru punerea în valoare a acestor stațiuni. Ceea ce au făcut tovarășii aici se referă la turismul internațional și dacă am realiza 9000 de locuri, nu ne rămân goale. Deci ca bază să luăm acest studiu, să se completeze, că în cele mai multe stațiuni există toate lucrările edilitare făcute, majoritatea au aceste lucrări edilitare.

Tov. Gheorghe Stoica: Călimăneștii nu au, este foarte îngrămădit.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Deci, toate acestea care sunt prevăzute aici sunt stațiuni puse la punct și să construim, să se completeze studiul și cu alte lucrări, însă minimum, să nu dorim să rezolvăm toate problemele edilitare ale acestor stațiuni pe seama acestui lucru, pentru că de regulă aici și

canalizarea cere puține eforturi, pentru că fiind în marea lor majoritate stațiuni de munte apa se scurge ușor și nu trebuie să așteptăm să facem toată canalizarea și lucrările edilitare.

Să facem un studiu economic, să nu mai vină la noi, și să fim de acord. Eu aceasta propun.

Tov. Gheorghe Apostol: Eu sunt de acord cu ce se propune în acest material, însă aș ruga ca în aceste stațiuni să aducem aparatură și instalații pe credit din R.F. a Germaniei, să plătim cu hrană, tratament și cazare.

Eu rog să fii de acord cu acest lucru, tovarășe Ceaușescu, ca să facem această treabă, pentru că după doi ani – acestea prin tratament în doi ani le plătim – putem să lucrăm pe dolari, și noi, syndicatele, acționăm mai repede decât tovarășii de la O.N.T. Noi avem pentru anul viitor 950 de locuri pentru turiști străini, la tratament.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Să se discute la Consiliul de Miniștri, ca să nu începem acum discuții aici, însă fără nici un fel de valută, noi nu dăm aici un leu valută, dacă le dă gratis și le plătim pe urmă atunci să fim de acord, însă să se facă la Consiliul de Miniștri.

Tov. Sobaru Alexandru: Aș vrea să informez că în domeniul acesta avem în vedere și o cooperare cu Siemens pentru construirea primelor două unități la Herculan de 200 și 400 de locuri. S-a convenit ca să punem la dispoziția lor 50% pe timp de 2 ani și 50% să rămână la dispoziția noastră. Le vom utiliza cu aparatură modernă și plătim contravaloarea prin prestații turistice. Lucrările sunt avansate și vom valorifica în bune condițiuni aceste două unități.

Tov. Nicolae Ceaușescu: În spiritul acesta să meargă și syndicatele.

De acord, tovarășii?

(Toți tovarășii sunt de acord).

• Arhivele Naționale Istorice Centrale, *fond C.C. al P.C.R.* – *Cancelarie*, dosar nr. 69/1969, f. 10; 34-38.

***PLANS FOR ATTRACTING FOREIGN TOURISTS IN THE RESORTS
FROM ROMANIA AND THE PROBLEMS IN THE ROMANIAN
MEDICAL SYSTEM (1966 - 1977)***

-abstract-

Keywords: medical system, Nicolae Ceaușescu, Romania, „Tarom” company, tourism.

The information about the expenses made by the Communist authorities from Bucharest on the Romanian seaside and on the modern

facilities that existed in Mangalia – necessary, among other things, for a medical recovery of people – attracted many foreign citizens to Romania. Obviously, there were an interests in recovering of those investments and obtaining a financial profit from that business, but there were also some special cases.